

GRADSKI MUZEJ NOVA GRADIŠKA

Trg kralja Tomislava 7, 35400 Nova Gradiška, tel. 035/362-205, faks 035/361-784

Tip muzeja:	opći muzej	Marija Karlovčan-Subić (<i>kustosica</i>), Vesna Kolić-Klikić
Vrsta muzeja:	zavičajni	(<i>viša kustosica</i>), Marija Mihaljević (<i>kustosica</i>), Zagorka
Djelokrug:	županijski i međuzupanijski	Pavlović (<i>kustosica</i>)
Osnovano:	1972.	
Osnivač:	građ	
U sastavu:	Pučko otvoreno učilište Matija	
Sastavljen od:	Antun Reljković, Nova Gradiška	
Broj stručnih djelatnika:	4	
Ravnatelj:	Marija Karlovčan-Subić	
Voditelj:		

1. SKUPljanJE GRAĐE

1.1. Kupnja

Etnološki odjel

- Kupljeno je 6 predmeta - žičanih glazbala (starinskih, Gilgovih tambura)

Povijesni odjel

- Terenskim istraživanjem i kupnjom povijesni je fond obogaćen za 44 muzejska predmeta.

1.2. Terensko istraživanje

Arheološki odjel (u suradnji s Etnološkim odjelom)

- Prigodom akcije dokumentiranja tradicijskoga graditeljstva novogradiškog kraja osim dokumenata o nepokretnim objektima tradicijske graditeljske baštine prikupljen je i dio pokretne etnografske građe za muzej.

Etnološki odjel

- Tijekom godine prikupljeni su podaci o značenju jabuke u narodnom životu, čarobnicama kao posebnim maskiranim likovima i njihovim mogućim antičkim korjenima te utjecajima na autohtone ilirske tradicije. Prikupljeni su podaci i o tradicijskom vinogradarstvu, antičkim aspektima uzgoja loze i njezinu razvojnom putu.
- Rađeno je na pojašnjavanju pojedinih običaja vezanih za vinogradarstvo, od kojih neki sadrže elemente antičkih tradicija, i prepoznavanje tih elemenata te tumačenje tih pojava. Pri tom istraživanju korišteno je više od 120 izvora podataka. Na temelju tih podataka dobivene su odgovarajuće sinteze, a podaci i rezultati istraživanja uspoređivani su s onima iz drugih krajeva.
- Prikupljeni su podaci i izrađivana fotodokumentacija o zavjetnim križevima kao elementima vjerovanja da oni štite sela i vinograde od leda. Ti se križevi nalaze na brdu iznad sela Srednji Lipovac.
- Prikupljeni su podaci o vodenicama na Savi.

1.3. Darovanje

Etnološki odjel

- Etnološki odjel dobio je na poklon 35 predmeta.

Povijesni odjel

- Djelatnici Doma kulture iz Nove Gradiške i građani darovali su Muzeju 149 plakata različitih priredaba te skupova političkih stranaka za zbirku plakata Povijesnog odjela.

2. ZAŠTITA

2.1. Preventivna zaštita

Arheološki odjel

- Zbog nedostatka sredstava Arheološki je odjel bez naknade, uz pomoć suradnika, oprao materijal s istraživanja Slavča 1998. i rekognosciranja 1999. - 15 većih kutija.

Etnološki odjel

- Etnografski predmeti od drva obrađeni su postupkom dubokog zamrzavanja, a potom su premazani posebnim sredstvom za zaštitu od crvotočine. Građa koja je dovezena s terena očišćena je, naknadno nanosena boja opaljena je s mliječjaka te je sve premazano sredstvom protiv crvotočine.

Povijesni odjel

- Provedena je privremena zaštita dijela zbirke starog oružja i zbirke tekstila.
- Na prijedlog Muzejskoga dokumentacijskog centra pripremljena je i predana dokumentacija za zaštitu zbirke starog oružja, što nije provedeno.

2.2. Konzervacija / 2.3. Restauracija

Obavljena je priprema i prosljeđivanje zahtjeva sa specifikacijom za restauraciju i konzervaciju brončanih i željeznih predmeta kojima je potrebna hitna zaštita.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

Arheološki odjel

- U knjigu ulaska uvedeno je 107 predmeta, a u inventurnu knjigu 113 predmeta.
- Vođeni su dnevници s arheoloških istraživanja (Slavča i Crišanjski) te s rekognosciranja terena.

Etnološki odjel

- Inventirano je 6 predmeta.
- Tijekom godine zaključena je knjiga ulaska etnološke građe I. i otvorena knjiga ulaska etnološke građe II., u kojoj je zaključno obrađena 1999. godina.

Povijesni odjel

- U inventarnu knjigu upisano je 735 muzejskih predmeta: pokloni, otkupi, dopisi i poštanski pozivi te fond Dieneš, koji je preuzet 1993. godine.

3.3. Fototeka

- U fondu fototeke nalazi se velik broj fotografija i negativa (oko 12 000), koji je dobiven preuzimanjem donacije Dieneš. S obzirom na teškoće pri datici fotografija i negativa, kroz knjigu fototeke provedeno je 260 fotografija.
- Izrada fotodokumentacije zavjetnih križeva za Etnološku zbirku
- Izrada fotodokumentacije s rekognosciranja i istraživanja, pomoć pri određivanju pojedinih snimaka i snimanje završetka iskopavanja na Slavči kamerom (Etnološki odjel u suradnji s Arheološkim odjelom).

6. STRUČNI RAD

Arheološki odjel

- Arheološki odjel obavio je poslove propisane Zakonom o muzejskoj djelatnosti, tj. poslove prikupljanja i čuvanja arheološkog materijala, istraživanja, zaštite građe i lokaliteta, stručne obrade te publiciranja putem stručnih glasila.
- Istraživanja Slavče
Tijekom rujna i listopada 1999. g. obavljene su pripreme i istraživanje prapovijesnog naselja Slavča. Uz pomoć Šumarije Nove Gradiške raskršćeno je gusto raslinje, čime su stvoreni uvjeti za nastavak sustavnih istraživanja. Arheološko istraživanje 1999. g. vodilo je Pučko otvoreno učilište "Relković", Zavičajni muzej i galerija "Kerdić" - Arheološki odjel. Voditelj istraživanja bila je kustosica Arheološkog odjela Marija Mihaljević, uz stručnu pomoć Etnološkog odjela i stručnu i znanstvenu potporu Zavoda za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu (prof. dr. Tihana Težak Gregl i mr. sc. Snježana Karavanić). Istraživanja Slavče obavljena su financijskim sredstvima Ministarstva kulture, Poglavarstva Grada Nove Gradiške, te uz pomoć vojnika Pete gardijske brigade (4. bojne, 6. voj.), koji su 15 dana sudjelovali u pomoćnim radovima. Organizacijski poslovi, pripreme na terenu i istraživanje trajali su 35 dana. Otvorena je sonda ukupne površine 60 m² na južnim padinama brda Slavča. Utvrđeni su materijalni tragovi nositelja sopotske i kostolačke kulture. Sopotski kulturni sloj iznimno je bogat nalazima i pokazuje velike sličnosti s brezovljanskim tipom sopotske kulture.
Mačkovac
Sredinom svibnja 1999. g. obavljene su pripreme za provođenje intenzivnoga terenskog pregleda nalazišta Crišanj, s ciljem otkrivanja najveće gustoće artefakata, što je i obavljeno a odabrana je lokacija za nastavak istraživanja. Terenski je pregled proveden u suradnji s Arheološkim odjelom Zavičajnog muzeja i kustosicom Marijom Mihaljević, višom kustosicom Vesnom Kolić Klikić i Zavodom za arheologiju (mr. S. Karavanić), 4 studenta Odsjeka za arheologiju FF-a u Zagrebu, te Tajane Sekelj Ivančan (Institut za arheologiju, Zagreb). Nakon provedenoga terenskog pregleda obavljeno je geodetsko snimanje lokaliteta Crišanj. Pripremni poslovi u katastru i rekognosciranje obavljeno je tijekom 10 dana, zatim su od 15. do 27. studenog 1999. nastavljivi poslovi na arheološkome materijalu Crišanj, u Arheološkom odjelu Muzeja, gdje je organizirana mala priručna radionica za pranje keramike i kostiju pronađenih u istraživanju, signiranje, lijepljenje i rekonstrukcija keramike, kao i crtanje nalaza. Voditelji su bili dr. Ivor Karavanić, mr.

Snježana Karavanić, prof. Marijan Mihaljević, a poslove su, uz voditelje, obavila i 4 studenta. Radilo se 15 dana uz pripreme radove od 4 dana.

Nakon završetka istraživanja lokaliteta Slavče te poslova i rekognosciranja lokaliteta Crišanj sastavljena su izvješća o provedenim poslovima i upućena Ministarstvu kulture u Zagrebu i Osijeku.

Prema otvorenom natječaju Ministarstva kulture sastavljeni su i upućeni zahtjevi sa specifikacijom sredstava za potrebe nastavka istraživanja lokaliteta Slavča i Crišanj-Mačkovac.

- Suradnja s Etnološkim odjelom
U suradnji s Etnološkim odjelom Muzeja te Ministarstvom kulture provedena je etno-akcija za potrebe evidencije i izrade dokumentacije tradicijskoga graditeljstva novogradiškog kraja: Cernik, Giletinci, Cernička Šagovina (jedanput), Podvrško, Opatovac, Banićevac, Bačindol (jedanput), Rešetari, Bukovica, Kovačevac (dvaput), Bijela Stijena, Vrbovljani, Rogolji, Bobare, Gornji i Donji Varoš (jedanput), Pivare, Poljane, Mačkovac, Dolina, Gorice (dvaput), Prvča, Ljupina, Sičice, Vrbje, Davor, Orubica (dvaput), Bodovaljci, Laze, Crnogovci, Adžamovci, Brđani, Gunjavci, Drežnik, Tisovac, Godinjak, Oštri Vrh, Staro Petrovo Selo (dvaput), Štivilica, Komarnica, Vrbova, Bili Brig, Nova Kapela, Batrina, Dragovci, Pavlovci, Gornji i Srednji Lipovac (dvaput), Magić Mala, Siče, Seoce i Stara Kapela.
Prikupljeni su važni podaci o arheološkim lokalitetima na novogradiškom području. Tijekom godine kod sela Srednji Lipovac snimljeni su i prikupljeni podaci o zavjetnim križevima i vinogradskim kapelicama.

- Rekognosciranja
Prvotno su obavljene pripreme za terenski pregled područja župe Vrbova i sela Blažević Dol. Provedenim pregledom u trajanju 7 dana evidentirani su novi lokaliteti i prikupljene veće količine arheološkog materijala: Torine, Gornje i Donje Bašče, Svijnci, te već znani lokaliteti. Pregledani su i prikupljeni novi podaci i nalazi, a pripremni poslovi i pranje skupljenog materijala obavljeno je za 13 dana.
Provedeno je i rekognosciranje: Rešetara (dvaput), Prvče (dvaput), Bačindola (triput), Opatovca (dvaput), Tisovca (dvaput) i Cernika (dvaput).
- Registracije arheoloških lokaliteta
Nastavljeni su poslovi zaštite i registracije lokaliteta u suradnji s Ministarstvom kulture Osijek: Suše, Cage, Crišanj, Slavča, Ravnjaš, te snimljeni lokaliteti i materijal u Muzeju za dokumentaciju.
Ministarstvu kulture u Zagrebu upućen je popis lokaliteta smještenih uz rijeku Savu radi planova za novi projekt regulacije Save.
Kako su 1998./99. započeli poslovi izrade arheološke karte (Registra) Slavonije i Baranje, obavljena je priprema i obrada 20 lokaliteta s novogradiškog područja.

Etnološki odjel

- Tijekom 1999. g. Etnološki je odjel za potrebe svojega rada obavio terenska istraživanja u Novoj Kapeli (dvaput), Batrini, Dolini, Gornjim Bogičevcima (triput), Požegi (triput), Cerniku (dvaput), Prekopakri (osam puta), Pakracu (triput) i Novoj Gradiški (četiri puta). Za vrijeme etno-akcije, provedene u suradnji s Ministarstvom kulture radi evidencije i izrade dokumentacije tradicijskoga graditeljstva novogradiškog kraja, organizirani su izlasci na terene Cernik (dvaput), Giletinci, Cernička Šagovina (dvaput), Podvrško (dvaput), Opatovac (dvaput), Banićevac, Bačindol (dvaput), Rešetari, Bukovica, Kovačevac, Bijela Stijena

(dvaput), Vrbovljani, Rogolji, Bobare, Gornji i Donji Varoš (dvaput), Pivare, Poljane, Mačkovac, Gorice, Prvča, Ljupina, Sičice, Dolina, Vrbje, Davor (dvaput), Orubica (dvaput), Bodovaljci, Laze, Crnogovci, Adžamovci, Brđani, Gunjavci, Drežnik, Bukovica, Tisovac, Godinjak, Oštri Vrh, Staro Petrovo selo (dvaput), Štivica, Komarnica, Vrbova, Bili Brig, Nova Kapela, Batrina, Dragovci, Pavloci, Gornji, Donji i Srednji Lipovac (dvaput), Magič Mala, Čiče, Seoce i Stara Kapela.

- Vađeni su podaci iz dnevnika Karla Dienneša kako bi se mogli barem djelomice rekonstruirati događaji oko smotri folkloru i velike etnografske izložbe organizirane 1924. u Zagrebu, na kojoj je bila izložena građa iz novogradiških sela.
- Prikupljena je građa s terena, uz pomoć studenata arheologije koji su u Muzeju radili na građi Mačkovca, dovezena u Muzej.
- Tijekom godine korišteni su podaci koje su Muzeju za razne potrebe ustupali kolege iz muzeja Sisak, Požega, Brod, Jasenovac, Osijek, Đakovo, Slatina i Virovitica. Također su razmjenjivani podaci s Ministarstvom kulture, i to s bivšim Regionalnim zavodima Osijek i Zagreb te s bivšim Republičkim zavodom, Zagreb.
- Suradnja s Arheološkim odjelom S Ministarstvom kulture za potrebe registracije obrađen je teren arheoloških lokaliteta, i to Ravnjaš, Cage, Mačkovac, Suše i Slavča. Arheološko rekognosciranje: Prvča - 1 dan, Rešetari - 2 dana, Blaževića dol - 7 dana, Bačindol - 3 dana, Opatovac - 2 dana, Dolina - 2 dana, Tisovac - 2 dana, Cernik - 1 dan, arheološko istraživanje na Slavčki i priprema za istraživanje – 30 dana, pomoć pri čišćenju arheološkog materijala – 2 dana. Ispisivani su toponimi iz gruntnovnice, katastra i u šumarije, te obavljen rad na kartama raznih namjena i mjerila.

Povijesni odjel

Provode se istraživanja za stručni rad o temama:

- *Poznati Gradišćani* (koji su pridonijeli njezinom kulturnom i gospodarskom razvitku)
- *Razvoj ljekarništva u Novoj Gradiški od osnutka 1748. do konca 19. stoljeća*
- *Razvoj ulica u gradu i njihovi nazivi (s promjenama) od osnutka do današnjih dana*

Nakon provedenih istraživanja radovi će se, ovisno o mogućnostima, publicirati.

6.4. Sudjelovanje na kongresima, seminarima

Etnološki odjel

Prisustvovanje stručnom skupu organiziranom u povodu 70. obljetnice Etnografskog muzeja u Zagrebu (tri dana)

6.5. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

Arheološki odjel

- U suautorstvu s mr. Snježanom Karavanić objavljen je preliminarni članak o istraživanju nalazišta Slavča (NG, 1998.), u *Obavijestima*, br. 1, god. XXX/99, Zagreb, 1999.
- Za Ogranak Matice hrvatske Nova Gradiška napisan je članak o lokalitetu Slavče pod nazivom *Prapovijesno naselje Slavča*.

Etnološki odjel

- Katalog izložbe *Prekopakro, milo selo moje....* Izrađeno je i likovno rješenje kataloga.

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

Etnološki odjel

- *Prekopakro, milo selo moje....* autorstvo izložbe i likovnog postava

Povijesni odjel

- *80 godina novogradiške Gimnazije*
Nova Gradiška, galerijski prostor, 27. travnja - 30. lipnja 1999. Izložba *80 godina Novogradiške gimnazije* ostvarena je u suradnji s Povijesnim arhivom i novogradiškom Gimnazijom. Postavljena je u povodu 40. obljetnice Povijesnog arhiva. Izložba je kronološki postavljena od osnutka 1919. do danas.
- *Ivo - Ivec Kramarić, općinski načelnik Nove Gradiške 1907.-1927.*
Nova Gradiška, galerijski prostor, 6. - 31. prosinca 1999. Autorice izložaba, kataloga i postava: Zagorka Pavlović i Marija Karlovčan-Subić
Ivo-Ivec Kramarić kao dugogodišnji općinski načelnik Nove Gradiške svojim je radom utjecao na kulturni i gospodarski razvitak mjesta, tako da je Gradiška od maloga zapuštenog mjesta dobila atribut grada (asfaltirani su nogostupi 1910., uvedena električna rasvjeta 1913., osnovane mnoge kulturne i sportske udruge i društva).
- *Uskrsne čestitke od konca 19. stoljeća do 30-ih godina 20. stoljeća*
Nova Gradiška, prostor Turističke zajednice grada
U prostoru i suradnji s Turističkom zajednicom grada postavljena je povremena prigodna izložba iz povijesti Nove Gradiške.
Izložba je bila namijenjena građanima Nove Gradiške te učenicima novogradiških škola
- *Iz povijesti vinogradarstva, s naljepnicama za flaširano vino od novogradiških i stranih proizvođača vina*
Nova Gradiška, prostor Turističke zajednice grada
U prostoru i u suradnji s Turističkom zajednicom grada postavljena je povremena prigodna izložba iz povijesti Nove Gradiške.
Izložba je bila namijenjena građanima Nove Gradiške te učenicima novogradiških škola.

10. IZDAVAČKA DJELATNOST

10.1. Tiskovine

- Katalog izložbe *Prekopakro, milo selo moje..*

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Specijalna vodstva

Organizirana su stručna vodstva raznih turističkih skupina koje su posjetile grad, te stručna vodstva po izložbama postavljenim u prostoru Muzeja.

11.5. Ostalo

Arheološki odjel

- Korisnicima arheološkog fonda ustupljeni su podaci i literatura (prof. povijesti u Gimnaziji, te 8 osoba za privatna istraživanja).

Etnološki odjel

- Tijekom godine građom i podacima Etnološkog odjela koristilo se troje učenika Gimnazije za izradu maturalnih radova, šest učenika osnovnih škola za pisanje referata za slobodne aktivnosti, jedan korisnik za specifičnu temu (o sortama i narodnim nazivima jabuka), jedna prof. Gimnazije za pripremu programa slobodnih aktivnosti sociologije s osvrtom i posebnim akcentom na antropologiju, te četiri korisnika građe i podataka za privatne svrhe.
- Građom Etnološke zbirke za izradu diplomskog rada koristio se jedan student te društva "Trenk", Starča, Seljačka sloga - Opatovci, Šijaci - Biškupci, Orjava - Pleternica i Seljačka sloga - Prekopakra.

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR)

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

Arheološki odjel

- Suradnja s HTV-om o istraživanju na lokalitetu Slavča, te s Hrvatskim radijem Nova Gradiška i Večernjim listom.

Etnološki odjel

- 2 radijske emisije za program Radio Zagreba u trajanju 30 minuta s temama: *Posebnost nošnje bijelih šokaca i Tradicijski život i običaji Prekopakre*
- 3 radijske emisije o Uskrsu za radiopostaju Nova Gradiška
- 2 emisije o narodnom životu župe Cernik
- Informacije i kratko javljanje u program putem telefona radi izravnih informacija o etnološkoj akciji, rezultatima izbora nošnji u Mikanovcima i Đakovu. Kratki razgovor za Radio Zagreb u svezi s mogućim etnološkim pojašnjenjem nekih arheoloških nepoznanica.
- Stručna pomoć i sudjelovanje u snimanju TV emisije *Prekopakra, selo od davnina*.

12.5. Koncerti i priredbe

Sudjelovanje u stručnim ocjenjivačkim komisijama na izboru najljepših narodnih nošnji u Starim Mikanovcima, Pleternici i Đakovu